

naal blok' wilde vormen,¹ stelde in het stuk dat hij schreef, 'de nauwe betrekkingen tussen het Koninkrijk en het Huis van Oranje' voorop.²

Openbaarde zich hierin al een zekere tegenstelling (Verschuur had als enige van het 'nieuwe Europa' gerept), er kwamen er meer. Om te beginnen verscheen op 2 juli Colijns brochure *Op de grens van twee werelden*. Tilanus was er ontzet van; bij de zin 'Er moet iets gedaan worden!' in het 'Woord vooraf', schreef hij in zijn exemplaar: 'Nee: alleen de wettige regering (in Londen) heeft te handelen. Een 'bezet' volk zwijgt!'³ Anderen, als Telders, Drees en Vorrink, betreurden het in hoge mate dat Colijn in het publiek Duitslands overwinning zo ongenueanceerd praktisch zeker genoemd had en dat hij zo fel had afgegeven op de vooroorlogse democratie; dat kon de bezetter, de NSB en Nationaal Front alleen maar welkom zijn.

Daags na de verschijning van *Op de grens van twee werelden* bezocht Homan Colijn. Zonder overleg met Verschuur of Drees gaf Colijn het door hem opgestelde concept aan de voorzitter van de Nederlandse Gemeenschap mee en deze haastte zich, het met de Quay en Reinink (Eindhoven had zich teruggetrokken) te bespreken. Bovendien deed Homan op 4 juli *Generalkommissar* Schmidt mededeling van zijn contact met de voormannen der politieke partijen. De drie van de Nederlandse Gemeenschap gingen er graag accoord mee dat in Colijns concept over het Huis van Oranje gesproken werd maar zij misten, zo schreef Homan aan Telders, 'erkenning van het aanbreken van een tijd waarin ook Nederland, gelijk in 1848 en gelijk rond 1917, moet streven naar een eigen aanvaarding der wereldverhoudingen naar Nederlandse trant' – en dan die term 'blok'? Nee, 'het zal in de ware zin een beweging moeten zijn', 'een organisatie met leden'⁴ – iets geheel nieuws dus.

Telders had die brief nog niet ontvangen toen het Politiek Convent op 6 juli opnieuw bijeenkwam. Verschuur, Colijn en Drees hadden van hun drie concepten plus van nog een vierde dat Telders geformuleerd had (en waarin, alweer, 'de constitutionele monarchie van het Huis van Oranje' vooropgesteld was terwijl er tevens in gezegd werd: 'Tegen politieke kwakzalvers en avonturiers kan niet genoeg worden gewaarschuwd'⁵), een gemeenschappelijk concept gemaakt, maar toen dat op die 6de juli in bespre-

¹ Uit de pers wist men dat in Denemarken de regering-Stauning uitgebreid zou worden met vertegenwoordigers van alle in het parlement vertegenwoordigde partijen minus de communisten. Dat 'nationale' kabinet kwam op 8 juli tot stand.

² Concept-Colijn (a.v. en in *Een groot vaderlander. Dr. H. Colijn herdacht door tijdgenoten*, p. 24-25). ³ G. Puchinger: *Tilanus vertelde mij zijn leven*, p. 181-82.

⁴ Brief, 5 juli 1940, van J. Linthorst Homan aan B. M. Telders (Archief-Drees, map 'Nederl. Unie en Politiek Contact'). ⁵ Concept-Telders (a.v.).